

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

CHRISTINE STIX-HACKL

esitatud 11. mail 2006¹

I. Sissejuhatavad märkused

II. Õiguslik raamistik

1. Käesolev liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus käsitleb sarnaselt paralleelse eelotsusetaotlusega² juurdepääsu advokaadikutsele Luksemburgis. Eelkõige puudutab see Luksemburgi seadusandluses sätestatud tingimuste vastavust Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivile 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon³ (edaspidi „direktiiv 98/5”).

A. Ühenduse õigus

2. Direktiivi 98/5 artikli 1 lõike 1 kohaselt on direktiivi eesmärk hõlbustada alalist tegutsemist advokaadi kutsealal füüsilisest isikust ettevõtja või palgatöötajana ka muus liikmesriigis kui see, kus isik omandas kutsekvalifikatsiooni.

3. Direktiivi artikli 2 esimese lõigu kohaselt on igal advokaadil õigus alaliselt tegutseda teistes liikmesriikides päritolumaa kutseametuse all artiklis 5 osutatud valdkondades.

1 — Algeel: saksa.

2 — Kohtuasi C-506/04:Wilson, minu samuti tänase kuupäevaga (11. mai 2006) ettepanek selles kohtuasjas.

3 — EÜT L 77, lk 36; ELT eriväljaanne 06/03, lk 83.

4. Direktiivi 98/5 artikli 3 lõiked 1, 2 ja 4 sätestavad registreerimise pädevas asutuses:

„1. Advokaat, kes soovib praktiseerida muus liikmesriigis kui see, kus ta omandas kutse-kvalifikatsiooni, peab registreeruma nimetatud riigi pädevas asutuses.

2. Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus registreerib advokaadi tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses. Asutus võib nõuda, et päritoluliikmesriigi pädeva asutuse tunnistus ei oleks esitamisel vanem kui kolm kuud. Ta teatab registreerimisest päritoluliikmesriigi pädevale asutusele.

[...]

4. Kui vastuvõtva liikmesriigi vastav pädev asutus avaldab tema juures registreeritud advokaatide nimed, avaldab ta ka käesoleva direktiivi alusel registreeritud advokaatide nimed.”

5. Direktiivi 98/5 artikkel 5 sätestab tegevusvaldkonnad:

„1. Kui lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, tegeleb päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsev advokaat sama kutsetegevusega, mis vastuvõtvas liikmesriigis kasutatava vastava kutsenimetuse alusel tegutsev advokaat, ning võib muu hulgas anda nõu oma päritoluliikmesriigi, ühenduse, rahvusvahelise ja vastuvõtva liikmesriigi õiguse kohta. Igal juhul järgib ta siseriiklikes kohtutes kehtivaid menetlusnorme.

2. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil teatava kategooria advokaatidel valmistada ette dokumente surnute pärandvara valitsemisõiguse omandamiseks ja kinnisajaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks, mis on muudes liikmesriikides reserveeritud muudele kutsealadele peale advokaatide, võivad jätta sellest tegevusest välja advokaadid, kes praktiseerivad kutsenimetuse alusel, mis on antud mõnes viimati nimetatud liikmesriigis.

3. Tegevuseks, mis on seotud kliendi esindamise või kaitsmisega kohtumenetluses ning niivõrd kui vastuvõtva liikmesriigi õiguses on see tegevus reserveeritud kõnealuse riigi kutsenimetuse alusel tegutsevatele advokaatidele, võib kõnealune riik nõuda, et pärit-

olumaa kutsenimetuse alusel praktiseerivad advokaadid töötaksid koos kõnealuses kohtus praktiseeriva advokaadiga, kes oleks vajaduse korral vastutav nimetatud kohtu ees, või koos nimetatud kohtus tegutseva *avoué*ga.”

B. *Siseriiklik õigus*

Et tagada õigusemõistmise tõrgeteta toimimine, võivad liikmesriigid siiski ette näha erinormid kõrgeimasse kohtusse pöördumise kohta, nagu näiteks spetsialiseerunud advokaatide kasutamise.”

6. Direktiivi 98/5 artikli 7 lõige 2 on sõnas-
tatud järgmiselt:

„Enne distsiplinaarmenetluse algatamist päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriva advokaadi suhtes teavitab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus päritoluliikmesriigi pädevat asutust niipea kui võimalik, esitades talle kõik asjakohased üksikasjad.

Esimest lõiku kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui distsiplinaarmenetluse algatab päritoluliikmesriigi pädev asutus, kes teavitab sellest vastuvõtva liikmesriigi või vastuvõt-
vate liikmesriikide pädevat asutust.”

7. Keelte kasutamise korra asjaomased sät-
ted sisalduvad loi du 24 février 1984 sur le
régime des langues'is (keeleseadus; edaspidi
„1984. aasta seadus“)⁴.

8. Selle seaduse artikli 2 kohaselt koosta-
takse õigusaktid ja nende rakendusaktid
prantsuse keeles. Teised määrused võivad
olla koostatud ka mõnes muus keeles.
Autentne on ainult keel, milles õigusakt on
koostatud.

9. 1984. aasta seaduse artikli 3 kohaselt võib
haldus- ja kohtumenetluses kasutada prant-
suse, saksa ja letseburgi keelt, ilma et see
piiraks erisätete kohaldamist.

10. Direktiiv 98/5 võeti Luksemburgi Suur-
hertsogiriigi õigusesse üle 13. novembri

⁴ — *Mémorial A*, nr 16, 27.2.1984, lk 196.

2002. aasta seadusega (edaspidi „2002. aasta seadus“)⁵, millega muudeti Luksemburgi õiguse teatavaid sätteid.⁶

11. Äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkuja (*domiciliaire*) tegevus on sätestatud 31. mai 1999. aasta seaduse artikli 1 lõikes 1⁷ (muudetud 13. novembri 2002. aasta seaduse artikliga 15). Selle kohaselt tohivad äriühingute registreeritud aadressi teenust pakkuda vaid advokaadid, kes on kantud advokaatide I nimekirja 1991. aasta seaduse artikli 8 lõike 3 tähenduses.

12. 1991. aasta seaduse artikli 8 lõike 3 (muudetud 2002. aasta seaduse artikliga 14) kohaselt on neli advokaatide nimekirja: I nimekirja (advokaadid, kes vastavad artiklis 5 sätestatud tingimustele, st nimekirja kandmine, ja artiklis 6 sätestatud tingimustele, mis puudutavad nimekirja kandmist ja vande andmist, ning kes on sooritanud eksami), II nimekirja (advokaadid, kelle puhul on täidetud artiklite 5 ja 6 tingimused), III nimekirja ja IV nimekirja (päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsevad advokaadid).

13. Siseriikliku õiguse ülejäänud sätted sisalduvad minu samuti tänase kuupäevaga esitatud ettepaneku *lisas* kohtuasjas C-506/04.

5 — *Mémorial A*, nr 140, 17.12.2002, lk 3202.

6 — 10. augusti 1991. aasta seadus advokaadi kutseala kohta (*Mémorial A*, nr 58, 27.8.1991, lk 1110) ja 31. mai 1999. aasta seadus.

7 — *Mémorial A*, nr 77, 21.6.1999, lk 1681.

III. Asjaolud, kohtueelne menetlus ja kohtumenetlus

14. 2003. aastal esitati komisjonile kaebus, milles väideti, et Luksemburgis on seatud piirangud advokaatide tegutsemisele advokaadi kutsealal päritolumaa kutsenimetuse alusel. Piirangud seisnevad esiteks 2002. aasta seaduses sätestatud keelteoskuse nõudes, teiseks keelus tegutseda äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkujana (*domiciliaire*) ja kohustuses esitada igal aastal päritoluliikmesriigi tunnistus.

15. Komisjon algatas 17. oktoobri 2003 märgukirjaga Luksemburgi suhtes EÜ artikli 226 alusel liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse. Pärast Luksemburgi 23. detsembril 2003 esitatud vastust saatis komisjon 9. juulil 2004 põhjendatud arvamuse, millele Luksemburg omakorda vastas 23. septembri 2004. aasta kirjaga.

16. 29. aprillil 2005 esitas komisjon Euroopa Ühenduste Kohtule Luksemburgi Suurhertsogiriigi vastu EÜ artikli 226 alusel hagi, milles ta palub:

- 1) tuvastada, et kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik on päritolumaa kutsenime-

tuse all tegutsemiseks kehtestanud nõuded keelteoskuse kohta, keelustanud registreeritud aadressi teenuse pakkujana (*domiciliataire*) tegutsemise ja kohustanud igal aastal esitama päritolu-liikmesriigi tunnistuse, on Luksemburgi Suurhertsogiriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivist 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, eriti selle artiklitest 2, 3 ja 5;

- 2) mõista kohtukulud välja Luksemburgi Suurhertsogiriigilt.

IV. Esimene väide: nõuded keelteoskuse kohta

A. Poolte argumendid

1. Komisjon

17. Keelteoskuse kontrolli kehtestamine „Euroopast pärit advokaadi“ advokatuuri registrisse kandmise eeltingimusena on vastuolus direktiivi 98/5 üldise eesmärgiga hõlbustada alalist tegutsemist advokaadi kutsealal ka muus liikmesriigis kui see, kus isik omandas kutsekvalifikatsiooni, ja rikub eelkõige direktiivi 98/5 artikli 3 lõiget 2, mille

kohaselt registreerib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus advokaadi „tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluriigi pädevas asutuses“.

18. Nagu nähtub otsusest kohtuasjas Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu⁸, eelistab ühenduse seadusandja vastuvõtva liikmesriigi õiguse tundmise eelneva kontrolli süsteemile ja eriti vastuvõtva liikmesriigi riigikeelte oskuse eelnevale kontrollile regulatsiooni, mis hõlmab tarbija informeerimist, kutsealaga seotud teatavate tegevuste ulatust ja tingimusi puudutavaid piiranguid, kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivaid norme, kohustust sõlmida kindlustus ning distsiplinaarvastutuse korda, mis ühendab päritolu-liikmesriigi pädevad asutused ja vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused.

19. Vastupidi seisukohale, mida esindab Luksemburgi valitsus, ei või „Euroopast pärit advokaatidele“, kes soovivad vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel, seada samu, eelkõige keelenõudeid puudutavaid tingimusi, mida seatakse advokaatidele, kes tahavad tegutseda samas liikmesriigis kehtiva kutsenimetuse alusel.

⁸ — 7. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-168/98: Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu (EKL 2000, lk I-9131, punktid 33–43).

20. Võttes arvesse nende asjade laadi, millega direktiivi 98/5 kohaldamisalasse kuuluvad advokaadid tavapäraselt tegelevad (vt eelkõige direktiivi 98/5 põhjendus 5), on ilmne, et vastuvõtva riigi riigikeelte oskus ei ole ilmtingimata vajalik.

21. Keelteoskuse kontrolli kehtestamine „Euroopast pärit advokaadi” advokatuuri liikmeks vastuvõtmise eeltingimuseks on vastuolus direktiivi 98/5 üldise eesmärgiga, milleks on hõlbustada alalist tegevust advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsequalifikatsioon, ning rikub eelkõige selle direktiivi artikli 3 lõiget 2, mille kohaselt vastuvõttev liikmesriik registreerib advokaadi „tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses”.

2. Luksemburgi valitsus

22. Keelteoskuse nõuet kohaldatakse eranditult kõigile advokaatidele, kes soovivad registreeruda ühes Luksemburgi territooriumil asuvas advokatuuri registris. Advokaat ei

saa tugineda oma välismaisele kutseametusele selleks, et pöörduda Luksemburgi ametiasutuste või kohtu poole mõnes muus keeles kui Luksemburgi riigikeeltes.

23. Siinkohal tuleb viidata otsusele kohtuasjas Haim, mis käsitleb hambaarstide kutseala ja milles esitatud põhjendused, mis põhinesid mõõdapääsmatul vajadusel suhelda vastuvõtva liikmesriigi klientide, asutuste ja kutseorganisatsioonidega, toetavad käesolevas kohtuasjas nõuet, et päritolumaa kutseametuse alusel Luksemburgis tegutseda soovivate advokaatidel peab olema teatav keelteoskus.

24. Kuna advokaat, kes tegutseb päritolumaa kutseametuse alusel, võib nõustada Luksemburgi õiguse osas, siis on õigustatud nõuda vastavalt advokaadilt keelteoskust, mis võimaldab tal lugeda ja mõista Luksemburgi õigusakte.

25. Lisaks tuleb rõhutada, et liiklusõnnetustega seotud protokollid koostatakse üldjuhul saksa keeles; see kehtib ka Luksemburgi

maksuseaduste kohta, mis eeldab kohtupraktika ja kommentaaride uurimist saksa keeles.

nud kutsequalifikatsiooni teises liikmesriigis ja kes tahavad *tegutseda alaliselt päritolumaa kutsenimetuse all*.

26. Madalama astme kohtutes, kus puudub kohustus lasta end esindada kohtuadvokaadil (*Avocat à la Cour*), kasutavad luksemburgi rahvusest menetlusosalised end ise kaitstes üldjuhul letseburgi keelt. Peale selle kasutab suur osa Luksemburgi kodanikest advokaadiga konsulteerides üksnes oma emakeelt.

29. Selle kohta sätestab 2002. aasta seaduse artikli 3 lõige 1, et „Euroopast pärit advokaadid” peavad päritolumaa kutsenimetuse all tegutsemiseks olema kantud advokatuuri registrisse. Kanne tehakse omakorda lõike 2 kohaselt pärast suulise keeleeksami sooritamist, mis hõlmab prantsuse, letseburgi ja saksa keele oskuse kontrolli.

27. Luksemburgi advokatuuri kodukorrast tuleneb,⁹ et kõik kutsetegevust ja kutseeetikat reguleerivad normid on koostatud ainult prantsuse keeles.

1. Direktiivi 98/5 sõnastus

30. Selleks et vastata küsimusele, kas selline nõue on kooskõlas direktiivi 98/5 tagatistega, tuleb kõigepealt uurida direktiivi sõnastust.

B. Hinnang

28. Kõigepealt tuleb selgitada, et vaidlusalune õigusnorm puudutab keelteeksami kohaldamist advokaatidele, kes on omanda-

31. Direktiiv 98/5 ei sisalda ühtegi sõnaselget sätet keelteeksami kohta. Seega tuleb hinnata, kas on võimalik vähemalt kaudselt tuletada, kas ja millist keelteoskust saab nõuda. Direktiivi artikli 2 lõige 1 sätestab, et igal advokaadil on õigus alaliselt tegutseda teistes liikmesriikides päritolumaa kutsenimetuse all artiklis 5 osutatud valdkondades.

⁹ — *Mémorial A*, nr 53, 20.4.2005.

Selle eeldusena nimetab artikli 3 lõige 1 registreerumist asjaomase liikmesriigi pädevas asutuses. Kande tegemiseks tuleb direktiivi artikli 3 lõike 2 kohaselt esitada advokaadi päritoluriigi pädevas asutuses registreerumise tunnistus.

32. Direktiiviga 98/5 on soovitud täielikult ühtlustada registreerimise eeltingimused.

33. Sellise tunnistuse esitamine on ainus direktiivis 98/5 selgelt sätestatud tingimus, millest on seatud sõltuvusse kande tegemine. Sellest saaks järeldada, et teisi tingimusi — nagu keelteksam sooritamine — ei ole ühenduse seadusandja teadlikult ette näinud ja seetõttu ei tule need arvesse. Sellele vastab ka artikli 2 lõike 1 tingimusteta sõnastus.¹⁰

10 — Sarnaselt arvab ka Jacques Pertek, „La Communauté peut instituer un système de reconnaissance mutuelle des autorisations nationales d'exercice permettant de pratiquer toutes les activités typiques de l'avocat dans un État d'accueil”, *La Semaine juridique — édition générale* 2001 II 10637, lk 2295 ja 2260.

34. Olukord oleks teine, kui keelteksam oleks jäetud reguleerimata ainult seetõttu, et sellise eksami korraldamise võimalus on kaudselt ette nähtud direktiivi 98/5 teistes sätetes. Direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt kehtivad päritolumaa kutseametuse alusel tegutsevale advokaadile vastuvõtva liikmesriigi kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivad normid. Sellest ei saa aga järeldada, et vastuvõtva liikmesriigi kutsetegevust reguleerivates normides ettenähtud keelteksam on automaatselt kooskõlas direktiiviga 98/5. Muidu võiksid liikmesriigid oma õigusnormides „Euroopast pärit advokaatidele” näha ette suvalisi takistusi ja seega nurjata direktiivi 98/5 eesmärgid. Seega ei saa direktiivi artiklit 6 tõlgendada nii, et vaidlusalune eksam on lubatud.

35. Keelteksam ei ole järelikult direktiivi 98/5 sõnastusega kooskõlas.

2. Direktiivi 98/5 eesmärk

36. Direktiivi 98/5 artikli 1 lõike 1 kohaselt peab asutamislepingus ettenähtud liikumisvabadus kehtima ka advokaadi kutseala suhtes.

37. Seadusandliku arengu esimeseks teetähi- seks võib lugeda nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiivi 77/249/EMÜ õigustee- nuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta¹¹ (edaspidi „direk- tiiv 77/249“). Järgmise etapina võeti vastu nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direk- tiiv 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kut- seõppuse läbimisel antavate kõrgharidusdi- plomide tunnustamise üldsüsteemi koh- ta¹²(edaspidi „direktiiv 89/48“).

38. Kuna direktiiv 89/48 kehtib arvukate reguleeritud kutsealade suhtes, ei peetud seda piisavaks advokaatide põhivabaduste teostamisel. Advokaadikutse eripära tõttu tekkis vajadus erinormide järele, mis kehtes- tati seejärel direktiivis 98/5. Nende eesmärk on hõlbustada teatavasse kategooriasse kuu- luvate sisserännanud advokaatide, st pärit- olumaa kutsenimetuse alusel tegutsevate advokaatide asutamisevabaduse kasutamist.¹³

39. Vajadus erinormide järele tuleneb direk- tiivi 98/5 põhjenduse 5 kohaselt õigusteenuse tarbija muutunud vajadustest, kes siseturust tulenevate suurenevate kaubavoogude tõttu vajavad nõu tehingute sooritamiseks, mille puhul rahvusvaheline, ühenduse ja siseriiklik õigus tihti peale kattuvad. Selleks peab direk-

tiiv 98/5 muu hulgas „lihtsustama“ — võrreldes tunnustamise üldsüsteemiga (direktiiv 89/48) — integreerumist vastu- võtva liikmesriigi vastavasse kutsealasse.

40. Kohustusliku keelteeksami kehtestamine siseriiklikul tasandil viiks siiski selleni, et teises liikmesriigis advokaadi kutsealal tegut- sema hakkamist piiratakse sarnaselt direktii- vis 89/48 sätestatuga: selle direktiivi artikkel 4 lubab liikmesriikidel nõuda advokaadi kutse sobivustesti. Kuna keelte ja teadmiste kont- roll on oma olemuselt sarnased, siis oleks integreerumine vastavasse kutsealasse niiviisi vaevalt „lihtsam“ kui tunnustamise üldsüs- teemi puhul. Sellega ohustataks direk- tiivi 98/5 eesmärki astuda direktiiviga 89/48 võrreldes samm edasi integreerumise teel.

41. Lõpetuseks tuleb rõhutada, et keelteos- kus on viljaka tegevuse puhul loomulikult oluline. See kehtib eelkõige riigikeel(t)e oskuse kohta. See on hädavajalik suhtlemisel klientide ja asjaomase liikmesriigi ametiasu- tustega. Kui advokaadil endal puudub vajalik keeleoskus, peab teda abistama keelt valdav advokaat. Seetõttu avaldab piiratud või

11 — EÜT L 78, lk 17; ELT erivaljaanne 06/01, lk 52.

12 — EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT erivaljaanne 05/01, lk 337.

13 — Eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuasi C-168/98, punkt 43.

puudulik keelteoskus ka mõju asjaomase „Euroopast pärit advokaadi” sisulisele tegevusele ja piirab tema tegevusvaldkonda.

komisjoni eelnõu artiklis 2 advokaadi kutsealal tegutsemine teises liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel piiratud viie aastaga.

42. Selles seoses tuleb veelkord märkida, et käesoleva kohtuasja ese ei ole nn siseriiklike advokaatide, st vastuvõtva riigi kutsenimetuse alusel tegutsevate advokaatide tegevus, vaid päritoluriigi kutsenimetuse alusel tegutsevate advokaatide tegevus. Juba seetõttu ei tohi „Euroopast pärit advokaatide” kategooriale esitada samu nõudeid kui advokaatidele, kes soovivad tegutseda vastuvõtva riigi kutsenimetuse all.

44. Siiski on tähelepanuväärne, et ainus tingimus advokaadi kutsealal tegutsemiseks on algusest peale olnud registreerimine päritoluliikmesriigi tunnistuse alusel. Nii on komisjoni seletuskirjas direktiivi 98/5 ettepaneku artikli 2 kohta sõnaselgelt räägitud registreerimise „ainsast tingimusest”. Üksnes Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldas oma arvamuses¹⁵ kahtlust lahenduse suhtes, mille kohaselt on nõustamine vastuvõtva riigi õiguse alal võimalik ilma eelneva teadmiste (ja keelteoskuse) kontrollita. Neid kahtlusi ei tõstatatud siiski enam edasises õigusloomeprotsessis ja neid ei korratud ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu aruteludes.

3. Direktiivi 98/5 tekkelugu

43. Keelteksamite nõude lubamatust kinnitab ka õigusloomeprotsessi uurimine. Õigusloomeprotsessi iseloomustavad arvukad muudatused alates komisjoni 30. märtsi 1995. aasta ettepanekust¹⁴ kuni 16. veebruari 1998. aasta lõpliku versioonini. Nii oli näiteks

45. Direktiivi 98/5 tekkelugu iseloomustavate arvukate muudatuste hulgas jäi muutumatuks registreerimise sidumine ainult päritoluriigi tunnistuse esitamisega.

14 — EÜT 1995, C 128, lk 6.

15 — EÜT 1995, C 256, lk 14.

46. See viitab sellele, et kõik peamised õigusloomeprotsessis osalenud organid ei lähtunud liikmesriikide võimalusest kehtestada keeltenõudeid.

4. Euroopa Kohtu praktika põhivabaduste kohta

47. Õigusakti sõnastusest, eesmärgist ja tekkeloost tuletatud arusaam vastab ka Euroopa Kohtu üldisele praktikale asjaomaste põhivabaduste kohta.

48. Sellest üldsuunitlusest kõrvalekalduvateks võib pidada otsuseid kohtuasjades *Groener*¹⁶ ja *Haim*¹⁷. Nendes otsustas Euroopa Kohus, et keeltenõuded kujutavad endast küll takistust asutamislepinguga tagatud põhivabaduste teostamisel, kuid need võivad siiski olla õigustatud ülekaaluka üldise huvi tõttu.¹⁸ Ülekaaluka üldise huvi hulka kuulub ka patsientide, haldusasutuste ja kutseorganisatsioonidega suhtlemine.

16 — 28. novembri 1989. aasta otsus kohtuasjas 379/87: *Groener* (EKL 1989, lk 3967, punktid 17–20).

17 — 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-424/97: *Haim* (EKL 2000, lk I-5123, punktid 52–61).

18 — Vt 6. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-281/98: *Angonese* (EKL 2000, lk I-4139, punktid 42–44) ja 2. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-473/93: *komisjon vs. Luksemburg* (EKL 1996, lk I-3207, punkt 35).

49. Ka käesolevas menetluses võiksid asjakohased olla sarnased põhjused nagu advokaadi ja kliendi vaheline suhtlemine, kliendi kaitsmine advokaadi puudulikust keeleoskusest tingitud puuduliku nõustamise eest ja samuti korra kohase õigusemõistmise tagamine. Kui eespool nimetatud otsused peaksid olema ülekantavad käesolevale olukorrale, siis räägiks see selle kasuks, et liikmesriigid võiksid kehtestada keelteksami.

50. Kohtuasjas *Groener* pidas Euroopa Kohus määrusega (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires¹⁹ kooskõlas olevaks sellist Iirimaa õigusnormi, mille kohaselt sõltus avaliku kutseõppeasutuse dotsendi täistööajaga alaliselt ametisse nimetamine piisavast iiri keele oskusest.

51. Sealjuures toetub Euroopa Kohus siiski määruse nr 1612/68 artikli 3 lõike 1 teisele lõigule, mis näeb keelteoskuse puhul ette selgesõnalise erandi lõike 1 teisest taandest, mille kohaselt ei kohaldata liikmesriigi õiguse ja haldusnorme, kui nende eesmärk või mõju

19 — Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määrus (EÜT L 257, lk 2).

võib teiste liikmesriikide kodanikke pakutavast tööst eemale tõrjuda. Direktiiv 98/5 ei sisalda sellist erinormi või lubavat laadi sätet.

omab luba oma kutsealal tegutsemiseks, seada tema tegutsemise ravi rahastamise lepingu alusel sõltuvusse keelteoskusest, mis on arstile vajalik vastuvõtvast liikmesriigis oma kutsealal tegutsedes.

52. Edasi põhinevad Euroopa Kohtu argumentid sellel, et dotsendi kutseala on õppetöö ja erilise suhte tõttu õpilastega oluline roll identiteedi ja kultuuri säilitamise rahvusliku poliitika elluviimisel. Luksemburgi Suurhertsogiriigil on küll keeleline eristatus²⁰, mis on võrreldav Iirimaa seisundiga. Sellegipoolest ei saa advokaadi kutseala võrrelda dotsendi omaga. Tema võimuses ei ole kaitsta keelt kui rahvusliku identiteedi ja kultuuri kandjat, mis ei ole pealegi tema ülesanne.²¹

53. Väljatoodud erinevuste tõttu ei saa kohtuasja Groener kasutada argumendina siseriikliku keelteeksami kehtestamisel.

55. Kohtuasjas Haim kohaldatavad ühenduse õiguse asjaomased sätted erinevad siiski direktiivist 98/5 ühes olulises punktis.

56. Nii sätestab nõukogu 25. juuli 1978. aasta direktiiv 78/686/EMÜ, mis käsitleb hambaarstide diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikust tunnustamist ja mis sisaldab meetmeid asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse tulemusliku rakendamise hõlbustamiseks²² (edaspidi „direktiiv 78/686”), oma artikli 18 lõikes 3, et liikmesriigid kannavad hoolt selle eest, et asjaomased isikud omandavad endi ja patsientide huvides keeleoskused, mis on vajalikud vastuvõtvast liikmesriigis. Direktiiv 98/5 ei sisalda aga sarnast tingimust.

54. Kohtuotsuses Haim sedastas Euroopa Kohus, et liikmesriikide pädevad asutused võivad juhul, kui teise liikmesriigi kodanikust hambaarst tegutseb selles liikmesriigis ja

57. Direktiiv 78/686 ei olnud juhtumi Haim puhul kohaldatav, kuna S. Haim oli saanud hambaarsti diplomi Türgis, mitte Euroopa Liidus. Asjaolu, et Euroopa Kohtu otsus

20 — Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-473/93, punkt 35.

21 — Vt McMahon, B., *Common Market Law Review*, 1990, lk 136 ja 137.

22 — EÜT L 233, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 67.

keelenõuete lubamise kohta tuleneb siiski direktiivi 78/686 artikli 18 lõike 3 eriregulatsioonist, nähtub kohtujurist Mischo selgitustest²³ samas kohtuasjas. Selle kohaselt peab keelenõue, mis on nimetatud direktiivi kehtestatud ühenduse kodanikele, kes on saanud diplomid teises liikmesriigis ja kuuluvad seega direktiivi artikli 18 lõike 3 kohaldamisalasse, kehtima seda enam teiste liikmesriikide kodanikele, kes on saanud diplomid kolmandates riikides.

58. Seega ei saa käesolevas kohtuasjas esinevate erinevuste tõttu kasutada argumendina kohtuasja Haim, et kehtestada keeleeksam direktiivi 98/5 alusel.

5. Euroopa Kohtu praktika direktiivi 98/5 kohta

59. Euroopa Kohtu praktikast, nimelt otsusest kohtuasjas Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu²⁴ võib veel leida teisi seisukohti keeleeksami lubatavuse vaidlustamiseks.

60. Selle menetluse raames pidi Euroopa Kohus lahendama Luksemburgi tühistamis-hagi direktiivi 98/5 kohta. Luksemburg vaidlustas nimetatud direktiivi kehtivuse muu hulgas seetõttu, et sellega vabastatakse päritoluma kutsenimetuse alusel tegutsevad advokaadid vastuvõtva riigi õigust puudutavast eelnevast teadmiste kontrollist. See kahjustab tarbijakaitset ja korrakohase õigusemõistmise põhimõtet, mida saab käsitleda ülekaaluka üldise huvina.

61. Oma otsuses lükkas Euroopa Kohus siiski selle Luksemburgi põhjenduse tagasi. Koordineerimismeetmete võtmisel on ühenduse seadusandja ülesanne arvestada liikmesriikide üldiste huvidega ja määrata nende huvide kaitseks kindlaks ühenduses aktsepteeritav kaitsetase.²⁵ Punktides 34–43 täpsustab Euroopa Kohus üksikasjalikult, et direktiivi artiklites 4, 5, 6 ja 7 on nimetatud huvid piisavalt tagatud.

62. Euroopa Kohus leidis selles otsuses veel, et päritoluma kutsenimetuse all tegutsev advokaat on näiteks kohustatud teavitama

23 — Eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtujurist Mischo 19. mai 1999. aasta ettepanek kohtuasjas C-424/97: Haim (EKL 2000, lk I-5123, punktid 89–91).

24 — Eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuasi C-168/98, punktid 32–44.

25 — Eespool 8. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-168/98, punkt 32, ja 13. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-233/94: Saksamaa *vs.* parlament ja nõukogu (EKL 1997, lk I-2405, punkt 17).

tarbijat sellest kutсениmetusest ka oma päritolumaa riigikeeles, et välistada segiajamist vastuvõtva riigi kutсениmetusega. Lisaks kohaldatakse talle piiranguid, mis puudutavad kutsealal tegutsemise ulatust ja viisi ning kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivaid norme vastuvõtvas riigis. Sellega, et ühenduse seadusandja otsustas tarbijakaitse ning korra kohase õigusemõistmise tagamisel sellise viisi ja taseme kasuks — erialateadmiste eelneva kontrolli süsteemi asemel —, ei ole ühenduse seadusandja rikkunud oma kaalutusõiguse piire.

63. Järgnevalt tuleb hinnata, kas Euroopa Kohtu põhjendusi saab rakendada keeleeksami nõude direktiiviga 98/5 kokkusobimatuse osas. Selleks peaks olema täidetud kaks tingimust. Esiteks puudutavad Euroopa Kohtu seisukohad vastuvõtva riigi õigust hõlmavate teadmiste sisulist kontrolli. Sama peaks kehtima ka keeleoskuse kontrolli suhtes. Teiseks langetati kohtuotsus tühistamishagi raames. Asjaolust, et ühenduse seadusandja ei ületanud talle kuuluva kaalutusõiguse piire, peaks ka tulenema, et liikmesriigid ei tohi ette näha ühtegi teist kaitse süsteemi.

64. Mis puudutab esimest tingimust, nimelt õigusteadmiste kontrolli ja keeleeksami võrreldavat olemust, siis tuleb viidata sellele, et — nagu leiab Euroopa Kohus — ühenduse

seadusandja ei tühistanud siseriikliku õiguse tundmise kohustust, vaid vabastab advokaadi kohustusest tõendada neid oskusi *eelnevalt*. Sellega aktsepteerib Euroopa Kohus, et (õigus)teadmisi võib omandada järk-järgult praktilise tegevuse käigus.

65. Ka keeleoskust saab järk-järgult parandada igapäevase töö käigus vastuvõtvas riigis. Lisaks on õiguslaseid teadmisi ettenägev kaitsemehhanism kohaldatav ka puuduliku keeleoskuse puhul: nii aitab seotus kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivate vastuvõtva riigi normidega vältida klientide kahtlastamist. Kehtivad kutse-eetika nõuded sisaldavad Euroopa Liidu Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu (CCBE) vastuvõetud eetikakoodeksi punkti 3.1.3 eeskujul distsiplinaarvastutusega tagatud kohustust mitte vastu võtta kohtuasju, mille puhul advokaat teab või peab teadma, et see jääb väljapoole tema kompetentsi. See on kehtib loomulikult ka puuduliku keeleoskuse puhul.

66. Kui advokaadi keeleoskus ei ole piisav, et asjaomaste normide kohaldamise raames pädevalt hinnata asjaolusid, on tal — nagu ka puudulike õiguslase teadmiste korral — kohustus vastavaid asju mitte vastu võtta.

67. Seega on Euroopa Kohtu seisukoht erialaste teadmiste kohta rakendatav ka keeleoskuse nõudele.

käesoleva kohtuasja puhul olulised. Sõnas- tuse ja tekkeloo uurimise tulemusel tuvasta- tud asjaolu — keeleeksami kokkusobimatust direktiiviga 98/5 — kinnitab ka Euroopa Kohus oma praktikas.

68. Lisaks peab olema täidetud ka teine tingimus. Esmapilgul võib väita, et asjaolust, et ühenduse seadusandja on jäänud oma kaalutusõiguse raamesse, sätestades kaitse- mehhanismi, mis ei sisalda eelneva kontrolli nõuet, ei tulene automaatselt sellest erine- vate süsteemide keelustamine. Tegelikult ei saa Euroopa Kohtu seisukohast järeldada, et eelneva kontrolli mehhanism ei kuulu ühen- duse seadusandja kaalutusõiguse raamesse.

6. Direktiivi 2005/36 mõju

69. Seda küsimust ei tohi siiski ära vahetada küsimusega, millised võimalused jäävad liik- mesriigile *pärast seda*, kui ühenduse seadus- andja on otsustanud õiguslikult lubatud kaitsemehhanismi kasuks. Kui ühenduse seadusandja on kord konkreetse variandi kindlaks määranud, et tohi liikmesriigid ilma sõnaselge volitusega sellest enam kõrvale kalduda.

71. Arvatavasti tuleb direktiivi 98/5 siiski tõlgendada, võttes arvesse uut, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ kutsekva- lifikatsioonide tunnustamise kohta²⁶ (edas- pidi „direktiiv 2005/36“). Selle direktiivi artikkel 53 sätestab, et isikud, kes saavad kasu kutsekvalifikatsioonide tunnustamisest, peavad oskama vastuvõtvast liikmesriigis kut- sealal tegutsemiseks vajalikke keeli.

70. Seega on ka teine tingimus täidetud. Kohtuasja C-168/98 menetluses Euroopa Kohtu esitatud seisukohad direktiivi 98/5 kehtetuks tunnistamise kohta on seetõttu ka

72. Käesolevas menetluses on seevastu tege- mist vastuvõtvast riigis tegutsemisega pärit- olumaa kutsenimetuse alusel. Nagu Euroopa Kohus sedastas kohtuasjas Luksemburg vs. parlament ja nõukogu advokaatide kahe

26 — EÜT L 255, lk 22.

kategooria erineva kohtlemise kohta,²⁷ ei ole nimetatud kategooriad siiski teineteisega võrreldavad.²⁸

oluriigi kutsenimetuse all vastuvõtvas liikmesriigis õigusabi selle riigi õiguses, ilma et nad peaksid eelnevalt tõendama keeleoskust.

73. Sellest tuleb järeldada, et erinevate faktiliste asjaolude tõttu ei saa päritolumaal kutsenimetuse alusel advokaadina tegutsemise valdkonnas arvesse võtta argumente, mis puudutavad vastuvõtva riigi kutsenimetuse all tegutsemist. Seetõttu ei saa direktiivi 98/5 tõlgendada direktiivi 2005/36 kontekstis. Seetõttu tuleb endiselt jääda seisukohale, et keeleksam on vastuolus direktiivi 98/5 nõuetega.

75. Mitmed asjaolud näitavad, et see kehtib ka direktiivi 98/5 puhul. Nimelt on käesolevas asjas oluliste sätete osas mõlemad direktiivid suuresti kattuvad. Ainus erinevus seisneb selles, et neist ühe reguleerimisala on teenuste osutamise vabadus, samas kui teise tegevusvaldkonda kuuluvad EÜ artikkel 43 ja järgnevad artiklid.

7. Võrdlus direktiiviga 77/249

74. Lõpuks osutab ka võrdlus direktiiviga 77/249 eelneva keeletesti kehtestamise keelele. Nagu tuleneb kohtuasjas C-168/98 Luksemburgi esitatud väitest,²⁹ ei vaidle suurhertsogiriik vastu välismaa advokaatide võimalusele anda direktiivi 77/249 alusel pärit-

76. Sellegipoolest võib väita, et just siit tuleneb oluline erinevus, mis õigustab erinevat käsitlemist. Ainult teenust osutav advokaat viibib teises liikmesriigis vaid lühidalt ja nõustab seal oluliselt vähem kliente kui selles riigis alaliselt asuv advokaat. Seega võiks klientide ebakvaliteetse õigusnõustamisega kaasnev oht olla direktiivi 77/249 raames väiksem kui direktiivi 98/5 raames.

27 — Eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuasi C-168/98, punktid 20–29.

28 — Euroopa Kohtu lähenemiskoha suhtes kriitiline, aga kokkuvõttes heakskiitev Pedro Cabral, *Common Market Law Review* 2002, lk 140–143.

29 — Eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtuasi C-168/98, punkt 20 ja 21; sarnaselt ka Georges Friden, *Cour de justice des communautés européennes, Annales du droit luxembourgeois* 2000, lk 283 ja 284.

77. Täpsemal vaatlusel on näha, et see ei ole siiski nii. Nagu tuleneb vastupidi direktiivi 77/249 artikli 4 lõigetest 1, 2 ja 4 ning samuti artikli 7 lõikest 2, ei allu teenust

osutav advokaat vastuvõtva riigi kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivatele normidele ja sellega seotud distsiplinaarõiguslikele karistamisvõimalustele samal määral kui vastuvõtvas liikmesriigis asuv „Euroopast pärit advokaat”. See väiksem „hoiatuspotentsiaal” võib esimesena nimetatut ahvatleda puuduliku keeleoskuse tõttu riskantsemalt käituma. Lisaks peaks vastuvõtvas liikmesriigis asuv advokaat olema kohaliku õigussüsteemi ja sealse(te) keel(t)ega tihedama kokupuute tõttu võimeline usaldusväärsemalt nõustama.³⁰

78. Seega ei ole vastuvõtvas riigis asuva „Euroopast pärit advokaadi” puuduliku keeleoskuse tõttu kliente ja õigusemõistmist ähvardavad ohud igal juhul suuremad kui need, mis tekivad tavaliselt advokaadi nõustamistegevuse käigus.

8. Vahekokkuvõte

79. Sellest kõigest tuleneb, et vastuvõtva riigi pädevad ametiasutused ei ole õigustatud seadma advokaadi tegutsemist päritolumaa

kutsenimetuse alusel, st teises liikmesriigis kui see, kus omandati kvalifikatsioon, sõltuvusse eelnevast keeleeksami sooritamisest.

80. Isegi kui Euroopa Kohus peaks olema seisukohal, et keeleksam on põhimõtteliselt vastavuses direktiivis 98/5 sätestatud tagatistega, tekib lisaks küsimus, kas selle direktiiviga on kooskõlas Luksemburgis kehtivad keeleoskuse nõuded.

81. Nagu juba eespool märgitud, hõlmab vaidlusalune keeleksam prantsuse, saksa ja letseburgi keele oskust.

82. 1984. aasta keeleseaduse³¹ artikli 3 kohaselt kasutatakse Luksemburgis nii haldus- kui ka kohtumenetluses kõiki kolme keelt. Siiski ei õigusta see proportsionaalsuse põhimõttest tulenevalt kõigi kolme keele eelneva oskuse nõuet „Euroopast pärit advokaadi” puhul.

30 — Eespool 8. joonealuses märkuses viidatud kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri 24. veebruari 2000. aasta ettepanek kohtuasjas C-168/98, punktid 43 jj.

31 — Eespool 4. joonealuses märkuses viidatud *Mémorial A*, nr 16, 27.2.1984, lk 196 jj.

83. Nimetatud seaduse artiklist 2 tuleneb, et Luksemburgis on kõik õigusaktid ja nende rakendusaktid koostatud prantsuse keeles. Suurhertsogiriigi andmetel on prantsuse keel ka advokaatide kutsetegevust ja kutse-eetikate reguleerivate normide keel. Ainult maksuõiguse üldosa teatavad osad, nimelt Saksa-maa Liitvabariigilt ülevõetud maksuseadustik (Abgabenordnung) on koostatud saksa keeles.

84. Seega ei peaks vähemalt letseburgi keele ega ka saksa keele oskus olema ilmtingimata nõutud, et pakkuda usaldusväärset õigusnõustamist, mis tagab kliendi kaitse ja kohtusüsteemi tõhusa toimimise.

85. Esimene väide on seega põhjendatud.

V. Teine väide: keeld tegutseda äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkujana (*domiciliataire*)

A. Poolte argumendid

1. Komisjon

86. Direktiivi 98/5 artikli 5 lõike 1 kohaselt on päritolumaa kutseametuse alusel tegut-

seval advokaadil õigus tegeleda sama kutsetegevusega nagu vastuvõtvast liikmesriigis kasutatava kutseametuse alusel tegutsev advokaat, välja arvatud direktiivi artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandid. Seega ei ole liikmesriikidel õigus direktiivi 98/5 kohaldamisel teisi erandeid ette näha. Keeld olla aadressiteenuse pakkuja rikub seega direktiivi 98/5 artikli 5 lõiget 1.

87. Vastupidi Luksemburgi valitsuse esitatud argumentidele ei saa „Euroopast pärit advokaati” võrrelda registri II nimekirja kantud Luksemburgi advokaadiga (*avocat stagiaire* — advokaadikandidaat), kellel on keelatud tegutseda aadressiteenuse pakkujana. Kui asjaomase nimekirja puhul on tegemist advokaatidega, kes on võetud advokaadipraktikale ja kelle lõplik kvalifikatsioon sõltub kandidaadiaja lõpueksami edukast sooritamisest, siis „Euroopast pärit advokaadi” puhul on tegemist täieliku kutsekvalifikatsiooniga advokaadiga.

88. Ka kohaliku õiguse tundmise nõue ei õigusta päritoluriigi kutseametuse alusel tegutseva advokaadi tegevuse piiramist. Luksemburgi valitsus võib tugineda avalikku korda ähvardavale ohule kui õigustavale alusele, kui ühiskonna põhihuvisid ähvardav oht on reaalne ja piisavalt tõsine; sellega ei ole aga tegemist juhul, kui teises liikmesriigis

täieliku kutsekvalifikatsiooniga advokaat pakub äriühingute registreeritud aadressi teenust.

89. Selleks et tagada direktiivi 98/5 artikli 5 lõike 1 täielik tõhusus, näeb direktiivi 98/5 artikli 6 lõige 3 liikmesriikidele ette võimaluse kohustada päritolumaal kutsenimetuse all praktiseerivat advokaati kas sõlmima kutsekindlustusleping või astuma kutsegarantiifondi liikmeks.

2. Luksemburgi valitsus

90. Luksemburgi seadusandja kavatses 1999. aasta seadusega avaliku korra kaitse huvides jätta äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumine kohalikkudele õigust ja selle valdkonna praktikantidele, et nii lõpetada Luksemburgi turgu kahjustavad kõrvalekalded, mis on seotud fiktiivsete registreeritud aadressidega.

91. Kuivõrd *domiciliataire*'i (äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkuja) ülesanne on kontrollida, et äriühing järgiks seadusest tulenevaid tingimusi kutsealaga tegelema hakkamisel ja samuti siseriiklikke õigusnorme juriidiliste isikute kontode avamisel ning üldkoosolekute kokkukutsumisel,

siis eeldab äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumine erialast töökogemust ühinguõiguse valdkonnas ja selle valdkonna normide head tundmist, mille tõttu Luksemburgi seadusandja otsustas jätta registri II nimekirja kantud advokaadid (*avocats stagiaires* — advokaadikandidaadid) ja „Euroopast pärit advokaadid” sellega tegelevate isikute ringist välja.

92. Seni kuni advokaadid tegutsesid päritolumaal kutsenimetuse alusel, ei ole päritoluriigis täieliku kutsekvalifikatsiooniga advokaadid võrdsustatud vastuvõtva riigi advokaatidega. Neil on direktiivi 98/5 põhjenduse 4 kohaselt siiski võimalus integreeruda vastuvõtvas liikmesriigis kutsealasse erialase töökogemuse omandamiseks vajaliku ajavahemiku lõpus ning direktiivi 98/5 artiklis 10 sätestatud tingimustel. 2002. aasta seaduse artikli 5 lõike 4 alusel peavad „Euroopast pärit advokaadid” — nagu ka katseajal advokaadikandidaadid (*avocats stagiaires*) — tegutsema selle ajavahemiku jooksul koos kohtuadvokaadiga (*avocat à la Cour*), kes on õiguslikult vastutav eespool nimetatutele seaduste ja määrusega ettenähtud toimingute ja menetluste eest.

B. Hinnang

93. Kõigepealt tuleb märkida, et Luksemburgi õigusnormid, mille kohaselt võivad

ainult registri I nimekirja kantud advokaadid olla *domiciliataire*'id, välistavad seeläbi teised advokaadid selle tegevuse puhul. Eeskätt on need registri II–IV nimekirja kantud advokaadid.

võrreldav eeskätt seepärast, et viimatinimetatud on advokaadid, kes omavad täielikku kutse kvalifikatsiooni. Need kategooriad on seega liiga erinevad, et alluda samale õiguslikule regulatsioonile.

94. „Väljajäetud” advokaadid ei saa seega tegeleda sama kutsetegevusega, kui vastuvõtvas liikmesriigis kasutatava vastava kutse nimetuse alusel tegutsev advokaat.

98. Sellist erinevat käsitlust ei saa õigustada ka sellega, et *domiciliataire*'i tegevusega seotud ülesanded nõuavad kutsealast kogemust ja õigusliku olukorra, eelkõige ühinguõiguse ja kohaliku õiguspraktika tundmist. Advokaat peab alati tegutsema teatava hoolsusega ning tundma piisavalt õigusvaldkonda, seda mitte üksnes vastutusega piirduvatel põhjustel.

95. Käesoleva kohtuasja esemeks oleva normistiku eesmärk on seega eitada direktiivi 98/5 artikli 5 lõikes 1 reguleeritud põhimõttelist õigust tegeleda sama kutsetegevusega, millega advokaat tegeleb oma päritoluriigi kutsenimetuse all.

96. Kuigi direktiivi 98/5 artikli 5 lõige 1 lubab küll liikmesriikidel kehtestada teatavaid erandeid sellest põhimõttelisest õigusest, ei vasta käesoleva asja normistik siiski ühelegi lõigetes 2 ja 3 sätestatud asjaolule.

99. Peale selle on ühinguõiguse puhul tegemist õigusvaldkonnaga, mis on ühenduse tasandil olulisel määral harmoniseeritud. Nii peaks „Euroopast pärit advokaadi” päritoluriigis kehtima suures ulatuses sarnane regulatsioon.

97. Tugineda ei saa ka argumendile, et isegi teatavad Luksemburgi advokaadid, nimelt registri II nimekirja kantud *avocat stagiaire*'id ei saa olla *domiciliataire*'id. See kategooria ei ole „Euroopast pärit advokaatidega”

100. Seda, kas vaidlusalust kohustust saab kvalifitseerida „ordre public” nõudeks, ei tule

Euroopa Kohtu praktika rangete kriteeriumide tõttu põhjalikumalt hinnata.³² Käesolevas menetluses ei ole isegi võimalik tuvastada, millist ühiskonna põhihuvi peaks vaidlusalune normistik kaitsma ja miks peaks selle huvi puhul eksisteerima tegelik ja olemasolev oht.

musele, et ta on teadlik komisjoni seisukohast, mille kohaselt nõue esitada igal aastal päritoluliikmesriigi pädeva asutuse väljaantud tunnistus on direktiivi 98/5 sätete suhtes põhjendamatu halduskoormus.

101. Seega on ka teine väide põhjendatud.

103. Komisjon juhib samas tähelepanu sellele, et nõue, mis on direktiiviga 98/5 vastuolus põhjendatud arvamuses esitatud põhjustel, sisaldub ikkagi veel seaduses, millega võeti Luksemburgi õiguskorda üle direktiiv 98/5.

VI. Kolmas väide: kohustus esitada igal aastal päritoluliikmesriigi tunnistus

A. Poolte argumendid

1. Komisjon

102. Komisjon märgib, et Luksemburgi valitsus teatas oma vastuses põhjendatud arva-

2. Luksemburgi valitsus

104. Luksemburgi valitsus viitab sellega seoses oma vastusele, mille ta esitas põhjendatud arvamuse peale. Selles võttis ta teadmiseks komisjoni seisukoha, et vaidlusalune kohustus on põhjendamatu halduskoormus.

32 — 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 79/85: Segers (EKL 1986, lk 2375); 29. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-114/97: komisjon vs. Hispaania (EKL 1998, lk I-6717) ja 9. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-355/98: komisjon vs. Belgia (EKL 2000, lk I-1221).

B. Hinnang

ses teavitada vastuvõtva riigi või riikide pädevaid asutusi distsiplinaarmenetluse algatamisest.

105. Pidades silmas 2002. aasta seaduse artikli 3 lõikes 2 sätestatud nõuet esitada igal aastal päritoluriigi tunnistus, tuleb märkida, et Luksemburgi valitsus näib tunnistanvat asutamislepingu rikkumist.

108. Kuna Luksemburgi õiguses ettenähtud kohustus on iga-aastane, kujutab see endast seetõttu põhjendamatu halduskoormust ega vasta ka proportsionaalsuse põhimõttele.

109. Seega on ka kolmas väide põhjendatud.

106. Käesolevas asjas tuleb Luksemburgi õigusega kehtestatud nõude kohta märkida, et tegemist on kohustusega, mida ei ole direktiivis 98/5 sõnaselgelt ette nähtud. Sellise nõude lubatavust ei saa ka muul moel direktiivist tuletada. Pigem on see vastuolus direktiiviga taotletava eesmärgiga ja selles sätestatud mehhanismidega.

VII. Kohtukulud

107. Nii kohustab direktiiv 98/5 päritolumaad tegema koostööd vastuvõtva riigiga. See väljendub eelkõige direktiivi artikli 7 lõike 2 teises alapunktis sätestatud kohustu-

110. Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista temalt.

VIII. Ettepanek

111. Neil põhjustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

1. Tuvastada, et kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik on kehtestanud päritolumaa kutsenimetuse all tegutsemiseks keeletestid, keelanud tegutseda äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkujana (*domiciliataire*) ja kohustanud igal aastal uuesti esitama päritoluliikmesriigi advokaadi tunnistuse, on Luksemburgi Suurhertsogiriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivist 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon;

2. mõista kohtukulud välja Luksemburgi Suurhertsogiriigilt.